

Overzicht 2012

Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK)

Hoe vaak belt iemand een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK)? Wanneer onderneemt het AMK actie? Om welke kinderen gaat het? In dit jaarverslag bieden we u een overzicht van de gegevens die de AMK's in 2012 registreerden en de ontwikkelingen die zich sinds 2005 hebben voorgedaan.

- Elk Bureau Jeugdzorg heeft een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). AMK's geven advies over en onderzoeken (vermoedelijke) kindermishandeling. Iedereen die zich zorgen maakt over een kind in zijn of haar omgeving kan een AMK bellen.

ADVIES EN ONDERZOEK

Een telefoontje naar het AMK kan leiden tot een advies aan de beller of - in overleg met de beller - tot de start van een onderzoek naar kindermishandeling.

• **Advies.** De AMK-medewerker en de beller schatten samen de situatie in. Waarom maakt hij of zij zich zorgen? Hoe kan de beller zelf meer duidelijkheid krijgen over het welzijn van het kind? Kan hij of zij iets doen om het kind en de ouders te steunen? De beller krijgt advies en blijft zelf verantwoordelijk voor het ondernemen van verdere stappen. Wel kan een belafpraak gemaakt worden om het resultaat en een eventueel vervolg op het advies door te nemen. Het AMK legt alleen de naam van de adviesvrager vast, maar geen persoonsgegevens van het gezin waarover het gaat.

• **Onderzoek.** In overleg met de beller besluit de AMK-medewerker dat een onderzoek nodig is. Vanaf dat moment heet deze melding in de statistieken een 'onderzoek' naar kindermishandeling. De volgende stap is dat het AMK onderzoekt of het inderdaad om kindermishandeling gaat en zo ja, welke hulp het gezin nodig heeft. In dit geval zorgt het AMK voor hulp en bescherming.

Het AMK registreert de eerste contacten per gezin, ook als het gaat om meerdere kinderen. Een advies of onderzoek in de statistieken betreft dus niet per se één kind. Als het gaat om een onderzoek, wordt de situatie van alle kinderen in het onderzoek betrokken.

HOE VAAK ZIJN DE AMK'S GEBELD?

In 2012 is 65.340 keer contact opgenomen met het AMK door mensen die in hun omgeving, privé of beroepsmatig, kindermishandeling vermoedden. AMK-medewerkers gaven 45.887 keer adviezen en

ondersteuning. Ze constateerden in 19.453 gevallen dat een onderzoek door het AMK nodig was.

In 2012 is het aantal keren dat mensen contact opnamen met het AMK niet verder gestegen. Het aantal telefoontjes ('eerste contacten') waarbij het AMK adviseerde, daalde met 1,8% procent ten opzichte van 2011. De eerste contacten die tot een onderzoek leidden, namen licht toe met 1%. Voor het eerst sinds 2005 is in 2012 het totaal van het aantal adviezen en contacten die leidden tot een onderzoek min of meer gelijk aan die van het voorgaande jaar.

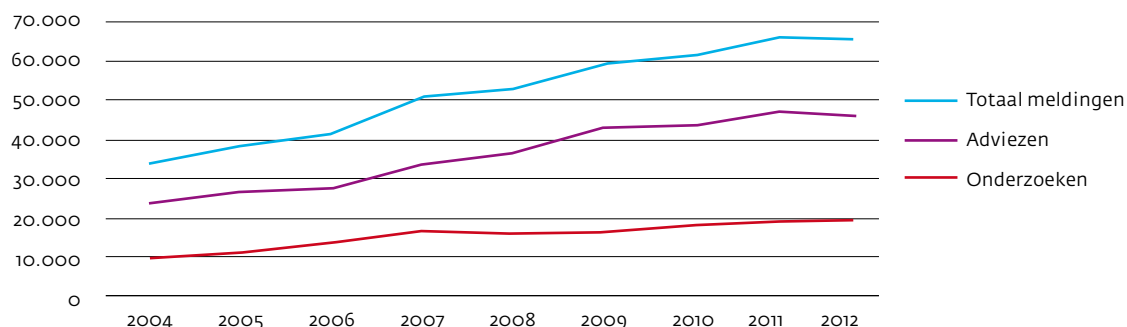
De sterke stijging van het aantal eerste contacten in de afgelopen jaren had te maken met een aantal zaken. Allereerst met de discussie over de verplichte meldcode voor beroepsbeoefenaren in sectoren als gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, justitie en politie. De toename is vooral te zien in een groot aandeel van de ziekenhuizen in de adviezen van het AMK en vanuit de politie voor meldingen van een vermoedens van kindermishandeling, zie hieronder. Ook andere professionals die met kinderen te maken hebben, kregen extra scholing en training om signalen van kindermishandeling te herkennen. Hierdoor werd de ernst van de problematiek sneller duidelijk en komen meldingen adequater en in een eerder stadium terecht bij het AMK. Bovendien waren met name professionals en in mindere mate ook particulieren sneller bereid te bellen voor advies als ze twijfelden over kindermishandeling. Dit is in lijn met de publieke uitstraling die het AMK uitdraagt in campagnes en bij mediacontacten. In figuur 1 wordt de groei van de afgelopen jaren zichtbaar: het aantal adviezen en onderzoeken is in 2012 92 procent hoger dan in 2004.

Aantal eerste contacten per jaar

Soort contact	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Adviezen	24.241	26.712	27.929	33.643	36.790	42.849	43.925	46.739	45.887
Onderzoeken	9.820	11.340	13.815	16.932	16.156	16.587	18.076	19.254	19.453
Totaal eerste contacten	34.061	38.052	41.744	50.575	52.946	59.436	62.001	65.993	65.340
Toename t.o.v. voorafgaande jaar		12%	10%	21%	5%	12%	4%	6%	-1%

Tabel 1.

Aantal eerste contacten per jaar

Figuur 1.

VERDELING OVER DE VERSCHILLENDE AMK'S

AMK's behandelen adviesvragen en voeren onderzoeken uit voor kinderen die in hun werkgebied wonen. In tabel 2 ziet u hoeveel eerste contacten tot adviezen hebben geleid en hoeveel meldingen voor onderzoek de verschillende AMK's hebben ontvangen. Die aantallen hangen niet alleen af van de omvang van het werkgebied. De bekendheid van een AMK in een provincie of grootstedelijke regio speelt een rol, evenals de manier waarop instellingen in de provincie of grootstedelijke

regio samenwerken en de werkaafspraken met ketenpartners. Bovendien verschilt de wijze waarop politiemeldingen binnenkomen per AMK. Sommige Bureaus Jeugdzorg hebben een Centrale Aanmelding of Centrale Toegang die ook de eerste contacten van het AMK behandelt. De hoofdactiviteit van het AMK is in dat geval het onderzoek. Voor exacte informatie hoe het in een bepaalde provincie of regio werkt, is het zinvol om contact op te nemen met het betreffende AMK.

Aantal eerste contacten per AMK in 2012

Werkgebied	Vestigingsplaats	Adviezen	Onderzoeken	Totaal
Groningen	Groningen	1.804	623	2.427
Friesland	Leeuwarden	1.463	1.167	2.630
Drenthe	Assen	1.681	681	2.362
Overijssel	Zwolle	2.051	1.006	3.057
Flevoland	Almere	522	395	917
Gelderland	Velp	7.219	1.205	8.424
Utrecht	Utrecht	3.130	1.261	4.391
Noord-Holland	Alkmaar	3.662	2.130	5.792
Agglomeratie Amsterdam	Diemen	4.547	607	5.154
Haaglanden	Den Haag	2.629	2.612	5.241
Stadsregio Rotterdam	Rotterdam	3.789	1.434	5.223
Zuid-Holland	Gouda	4.705	3.268	7.973
Zeeland	Middelburg	956	453	1.409
West- en Midden-Brabant	Breda	3.546	1.229	4.775
Oost-Brabant	Helmond	2.270	794	3.064
Zuid-Limburg	Maastricht	1.913	588	2.501
Landelijke totaal		45.887	19.453	65.340

Tabel 2.

WIE BELT HET AMK?

Iedereen kan contact opnemen met een AMK. Maar dat gebeurt zelden door een lid van het gezin waar kindermishandeling speelt, of door het mishandelde kind zelf. Het grootste deel van de adviesvragen en meldingen voor onderzoek komt van beroepskrachten. Mensen die tijdens hun werk contact hadden met kinderen en/of hun ouders deden 74 procent van alle meldingen die leidden tot een onderzoek (min of meer stabiel). Zij ontvingen 55,3 procent van de adviezen. In 2005 werd bijna tweederde van alle onderzoeken in gang

gezet na een melding van beroepskrachten. In 2012 was dat bijna driekwart.

Ook nemen mensen uit de privéomgeving van een gezin contact op met het AMK: burens, kennissen of familie. Ruim een kwart (25,3 procent) van alle onderzoeken in 2012 is gestart omdat zij het AMK hebben gebeld. Ook is 44,6 procent van de adviesvragen bij het AMK afkomstig uit de privéomgeving van het kind of de ouders. Deze percentages zijn al een aantal jaren min of meer gelijk.

Achtergrond van de personen die in 2012 contact opnamen met het AMK

Categorieën	Adviezen	Onderzoeken
Kind zelf of ander kind in het gezin	0,0 %	0,1 %
Ouder of ander volwassen gezinslid	0,1 %	0,6 %
Iemand die kind en/of ouders uit privéomgeving kent	44,6 %	25,3 %
Iemand die kind en/of ouders beroepshalve kent,	55,3 %	74 %
waaronder:		
Algemeen Maatschappelijk Werk	2,42 %	1,66 %
AMK	2,83 %	6,45 %
Bureau jeugdzorg (exclusief AMK)	6,24 %	3,61 %
Geestelijke Gezondheidszorg (jeugd-volwassenen)	1,93 %	1,28 %
Huisarts	2,50 %	1,37 %
Jeugdgezondheidszorg	4,82 %	4,02 %
Jeugd & Opvoedhulp / Jeugdorganisaties	1,52 %	1,27 %
Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven	1,08 %	0,36 %
Leerplichtambtenaar	0,50 %	0,36 %
MEE	0,94 %	0,58 %
Onderwijsvoorzieningen	7,71 %	5,32 %
Politie	1,78 %	31,92 %
Vrouwenopvang	0,35 %	0,93 %
Ziekenhuis	12,27 %	8,56 %
	100 % ^a	100 %

Tabel 3.

^aEen AMK kan zelf een onderzoek naar kindermishandeling in gang zetten als bijvoorbeeld na afsluiting van het dossier blijkt dat de situatie (ondanks in gang gezette hulpverlening) niet verbeterd is. Het AMK voert dan opnieuw een onderzoek uit naar kindermishandeling. Ook als een gezin verhuist en wordt overgedragen aan een ander AMK, is het (eerste) AMK de melder voor onderzoek. Een AMK kan ook zelfs adviesvrager zijn. Dit gebeurt vooral als een gezin met onbekende bestemming vertrekt en dan bij alle AMK's als 'advies' geregistreerd wordt voor het geval dit gezin elders opduikt. Ook kan een AMK-medewerker haar of zijn collega, die deskundig is op een bepaald terrein, om advies vragen.

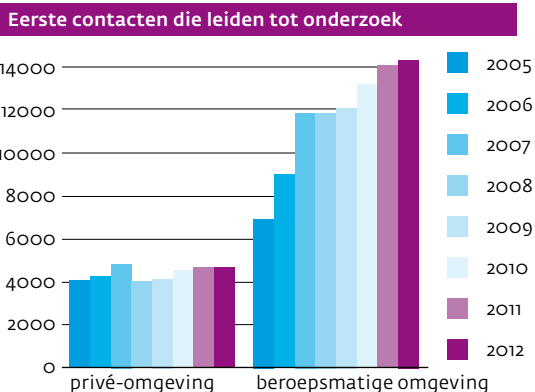
Het aantal onderzoeken, dat is gestart na een telefoontje van mensen uit de privéomgeving, is sinds 2005 nagenoeg gelijk gebleven (figuur 2). De beroepskrachten vormen een zeer grote, diverse groep. Huisartsen, blijf-van-mijn-lijfhuizen en Riagg-centra vallen eronder.

Maar ook medewerkers van kinderdagverblijven, leerplichtambtenaren en verloskundigen. En medewerkers in verslavingszorg, schoolmaatschappelijk werk, algemeen maatschappelijk werk, psychiatrische klinieken, peuterspeelzalen, slachtofferhulp... overall

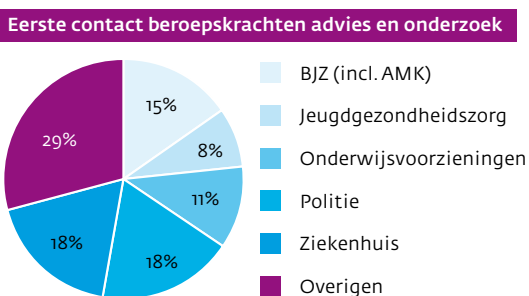
waar mensen beroepshalve in aanraking komen met gezinnen. Figuur 3 laat zien dat relatief veel contactnemers afkomstig zijn van ziekenhuizen, politie, jeugdgezondheidszorg, onderwijsvoorzieningen en Bureaus Jeugdzorg (BJZ). Samen nemen zij 71 procent van alle eerste contacten vanuit de beroepsmatige omgeving voor hun rekening. De overige 29 procent is afkomstig van een groot aantal andere organisaties.

In figuur 4 en 5 zien we hoe de 'eerste contacten' met het AMK van deze vijf grote beroepsmatige melders zich sinds 2005 ontwikkelden.

Figuur 4 laat zien dat het aantal adviesvragen door ziekenhuispersoneel in 2012 opnieuw het sterkst is gestegen. Een gevolg van een intensievere samenwerking tussen ziekenhuizen en AMK's. Zo zitten vertrouwensartsen van het AMK met specialisten rond de tafel om te bespreken hoe kindermishandeling herkend kan worden, en wanneer en hoe ze contact kunnen opnemen met het AMK. Met de afdeling spoedeisende hulp (SEH) is in 2008 een protocol vastgesteld: als een ouder wordt opgenomen in verband met huiselijk geweld, een zelfmoordpoging of een alcohol- of drugsvergiftiging,

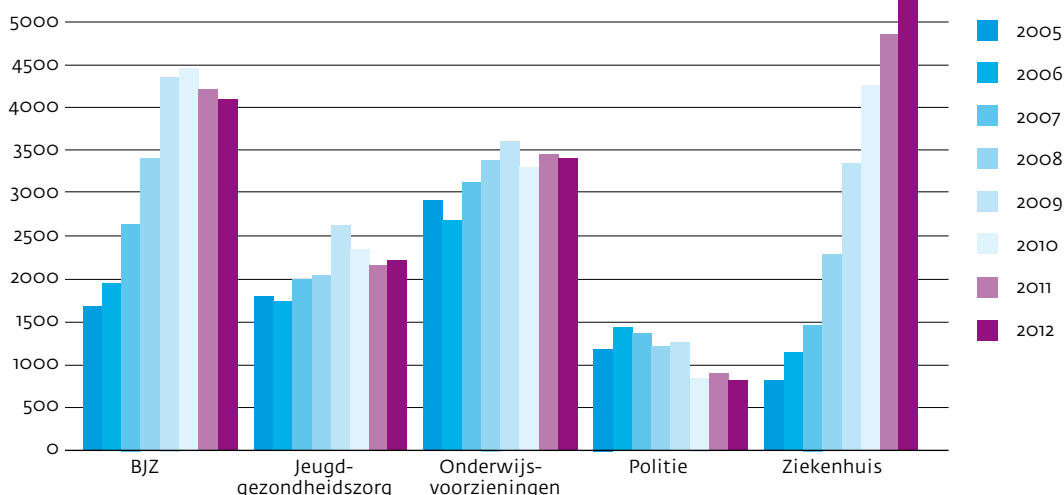

Figuur 2.

Figuur 3.

Eerste contactnemer bij adviezen

Figuur 4.

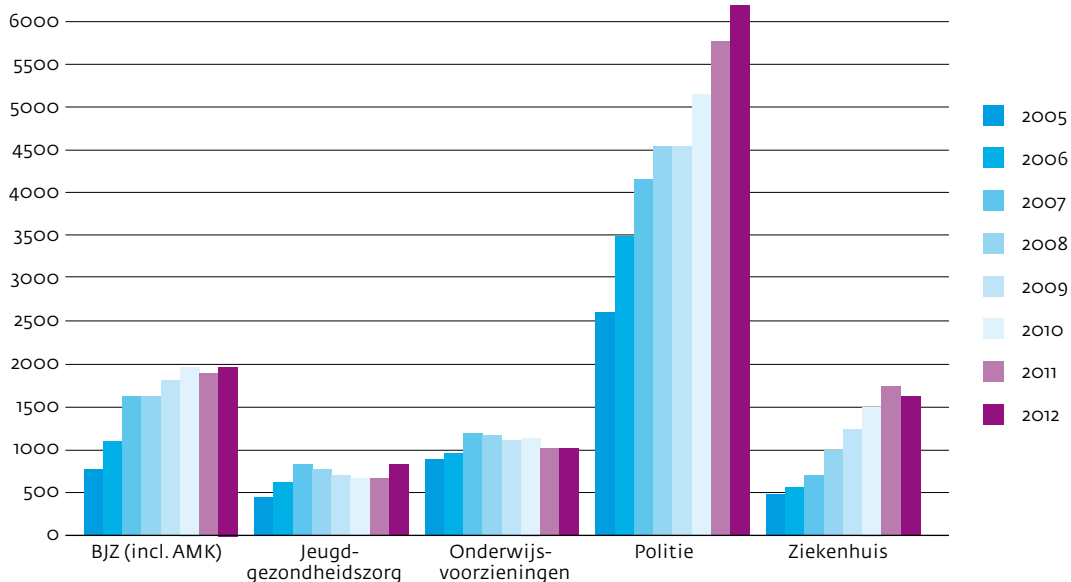
meldt de SEH een vermoeden van kindermishandeling. Bovendien hebben ziekenhuizen aandachtsfunctionarissen kindermishandeling aangesteld.

Het aantal adviesvragen door de politie is de afgelopen jaren juist gedaald. Dit heeft alles te maken met de intensieve samenwerking en de goede landelijke afspraken tussen AMK en politie. Politie mensen kennen de werkwijze voor het onderzoeken van kindermishandeling goed en vragen dus minder vaak advies, maar melden direct voor onderzoek. Figuur 5 maakt dit zichtbaar: in 2012 opnieuw een stijging.

Onder ziekenhuispersoneel is ook een stijgende lijn te zien in de meldingen die leidden tot een onderzoek: sinds 2005 is dat aantal bijna verviervoudigd. In 2012 is dit min of meer gestabiliseerd. De meldingen voor onderzoek vanuit de jeugdgezondheidszorg en onderwijsvoorzieningen zijn de afgelopen jaren stabiel gebleven ondanks verschillende initiatieven om die meldingsbereidheid te vergroten. De meldingen door het AMK zijn voornamelijk zaken die het AMK al eerder heeft onderzocht en waarbij het AMK na verloop van tijd

nagaat of de situatie voor het kind is verbeterd. Dit is noodzakelijk, omdat het bij kindermishandeling en met name bij verwaarlozing gaat om hardnekkige patronen. Als blijkt dat de situatie na deze eigen check of na een nieuwe melding niet verbeterd is, heropent het AMK het onderzoek.

Eerste contactnemer bij onderzoeken

Figuur 5.

VORMEN VAN KINDERMISHANDELING

'Kinder mishandeling' is een verzamelterm voor verschillende vormen van mishandeling. In tabel 4 staat de indeling die AMK's gebruiken en is weergegeven hoe vaak de verschillende vormen van kindermishandeling zijn geregistreerd. In de praktijk is vaak sprake van een combinatie van deze vormen. Een voorbeeld: een kind

wordt lichamenlijk verwaarloosd én is getuige van geweld in het gezin. Dit kind is voor beide vormen meegeteld in onderstaande tabel. 'Getuige van gezinsgeweld', affectieve en pedagogische verwaarlozing zijn vormen van kindermishandeling die in 2012 het meest aanleiding zijn om te bellen naar het AMK.

Aard van de mishandeling bij melding voor onderzoek (in aantallen en procenten) 2012		
	Onderzoeken*	Procenten
Lichamenlijke mishandeling	5.012	8,2 %
Lichamenlijke verwaarlozing	4.746	7,7 %
Psychisch geweld	5.741	9,3 %
Affectieve verwaarlozing	7.128	11,6 %
Pedagogische verwaarlozing	17.326	28,2 %
Seksueel misbruik	1.263	2,1 %
Getuige van geweld in gezin	13.976	22,7 %
Münchhausen-by-proxy	62	0,1 %
Meisjesbesnijdenis	24	0,0 %
Overig / anders	6.060	9,9 %

Tabel 4. | Dit betreft in totaal 33.277 kinderen waarvoor het onderzoek is afgerond in 2012 (zie ook situatie bij afsluiten).

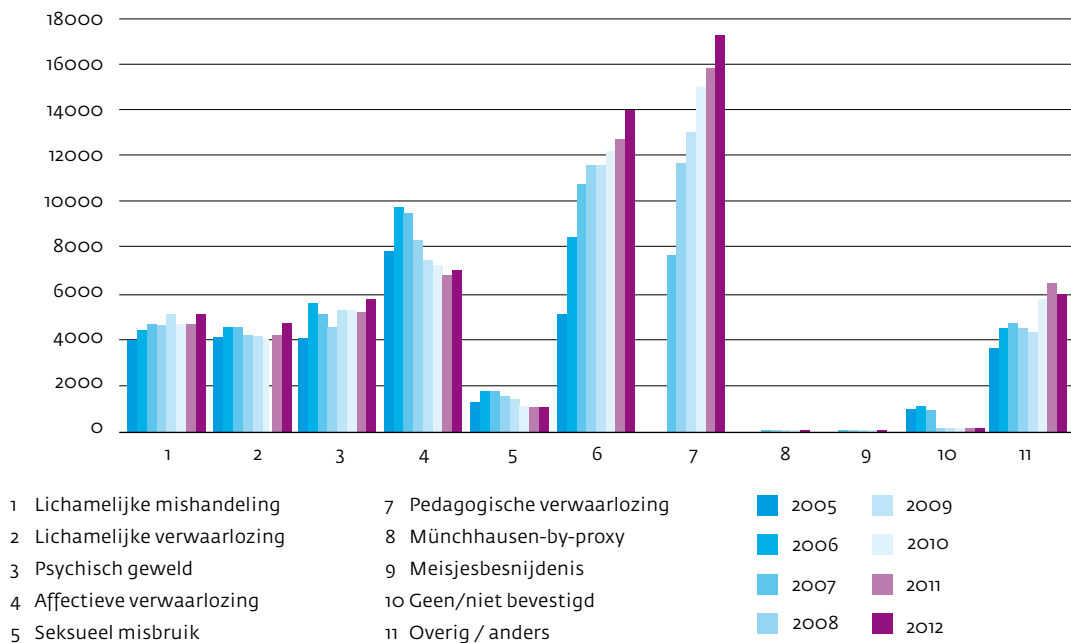
In de afgelopen vijf jaar is de aard van de kindermishandeling enigszins gewijzigd. In figuur 6 is te zien dat door melders vaker vermoed wordt dat kinderen slachtoffer zijn van pedagogische verwaarlozing. In 2012 speelt dat een rol bij 50% van alle kinderen gemeld voor onderzoek. Ook het getuige zijn van geweld in het gezin is vaker reden voor melding; voor 40% van de kinderen werd dit gemeld bij de aanvang van het onderzoek. Voor kinderen is het net zo schadelijk om getuige te zijn van geweld tussen de ouders, als om zelf het slachtoffer te zijn. Professionals hebben meer aandacht voor huiselijk geweld dan zes jaar geleden.

Het AMK is een meldpunt voor vermoedens over kindermishandeling. In de figuren op pagina 9 is opgenomen wat er gemeld is. Van belang is ook het resultaat van het onderzoek: in hoeveel gevallen is wat gemeld is ook aangetroffen? Tabel 5 geeft de aard van kindermishandeling bij zowel de aanvang van de melding als bij het afsluiten van het onderzoek.

Zichtbaar is dat de aard van kindermishandeling zoals die gemeld is in verschillende mate wordt bevestigd door het onderzoek. In de eerste plaats betreft het gevallen waar de melding onterecht is; er heeft geen mishandeling plaatsgevonden. Het kan ook zo zijn dat de aard van de melding onterecht is. Er is dan wel sprake van kindermishandeling, maar de melding komt dan na onderzoek terecht in een andere categorie. Zo kan na onderzoek van een melding naar lichamenlijke mishandeling, lichamenlijke verwaarlozing gevonden worden. De aantallen "melding bij aanvang" van tabel 5 sluiten dus niet één op één aan bij de aantallen "bij afsluiting onderzoek". Opvallend is dat de drie vormen van kindermishandeling, waarbij de mishandeling het minst wordt bevestigd door onderzoek, alle liggen op het gebied van de lichamenlijke vormen van kindermishandeling: lichamenlijke mishandeling, lichamenlijke verwaarlozing en seksueel misbruik.

Aard van de mishandeling (onderzoeken)

Figuur 6.

Aard van de mishandeling bij melding en afsluiting onderzoek in 2012

	Melding bij aanvang	Bij afsluiten van onderzoeken	% bevestigd in onderzoek	% jeugdigen bevestigd
Lichamelijke mishandeling	5.012	3.213	64,1 %	9,7 %
Lichamelijke verwaarlozing	47.46	3.061	64,2 %	9,2 %
Psychisch geweld	5.741	4.040	70,4 %	12,2 %
Affectieve verwaarlozing	7.128	5.606	78,6 %	16,9 %
Pedagogische verwaarlozing	17.326	15.174	87,6 %	45,7 %
Seksueel misbruik	1.263	716	56,7 %	2,2 %
Getuige van geweld in gezin	13.976	12.856	92,0 %	38,7 %
Münchhausen-by-proxy	62	43	96,4 %	0,1 %
Meisjesbesnijdenis	24	20	83,3 %	0,1 %

Tabel 5.

De laatste kolom van tabel 5 geeft aan hoe vaak een vorm van kindermishandeling voorkomt bij de kinderen waarvoor het AMK in 2012 onderzoek heeft afgesloten. Kinderen kunnen slachtoffer zijn van meerdere vormen van kindermishandeling. In 2012 is voor 33.277 kinderen het onderzoek naar kindermishandeling afgerond, zie ook tabel 4 en 7.

Ter toelichting: het aantal bevestigde gevallen van meisjesbesnijdenis betekent niet dat dit om 20 gevallen gaat waarin het meisje besneden is. Het betekent meestal dat het onderwerp in het betreffende gezin wel een rol heeft gespeeld, maar dat ouders zijn voorgelicht over het feit dat het in Nederland verboden is en welke ingrijpende gevolgen een besnijdenis voor het meisje heeft.

HOE OUD ZIJN DE KINDEREN EN ZIJN HET JONGENS OF MEISJES?

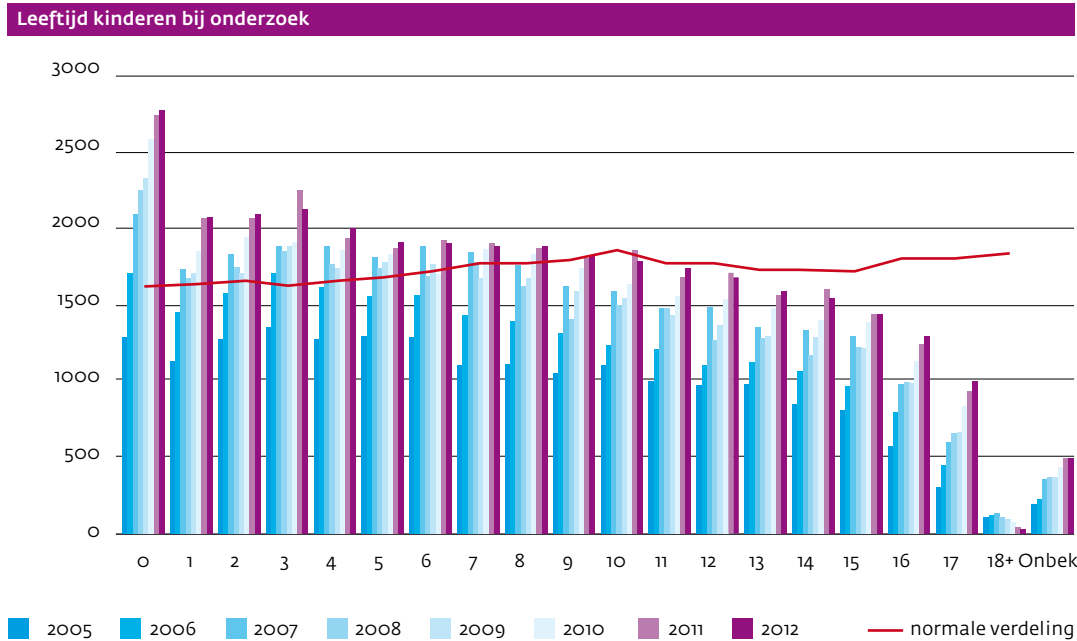
In 2012 deed het AMK vrijwel even vaak onderzoek naar mogelijke mishandeling van jongens als van meisjes. (tabel 6). Die verdeling is al jaren min of meer hetzelfde. Bij 1,6 procent is het geslacht nog onbekend: het gaat hier om ongeboren kinderen die uit voorzorg bij een AMK gemeld worden, bijvoorbeeld omdat de moeder drugsverslaafd is. Meldingen voor onderzoek naar

kindermishandeling gaan vaak over meerdere kinderen uit een gezin. In 2012 is het AMK 19.453 onderzoeken gestart (zie tabel 1), waarbij 32.886 kinderen waren betrokken. Sinds 2005 is die verhouding min of meer gelijk gebleven: 1 onderzoek gaat gemiddeld over 1,6 tot 1,7 kinderen.

Geslacht	Bureau Jeugdzorg		Nederland*
	Aantal	Percentage	Percentage
Jongen	16.254	49,4 %	51,2 %
Meisje	16.116	49,0 %	48,8 %
Onbekend	516	1,6 %	
Totaal	32.886	100 %	100 %

Tabel 6.

* Aantal kinderen in Nederland op 1 januari 2012. Bron: CBS.

Figuur 7.

Mensen bellen het AMK met zorgen over kinderen van alle leeftijden. In figuur 7 is per leeftijdsgroep te zien voor hoeveel kinderen het AMK sinds 2005 onderzoek heeft gedaan. De rode lijn geeft aan wat de verdeling zou zijn indien alle meldingen voor onderzoek gelijkmatig verdeeld zouden worden over alle leeftijdsgroepen waarbij de verdeling berekend is met behulp van de leeftijdsverdeling van de jeugdigen in Nederland volgens het CBS (2012). Hieruit blijkt dat verhoudingsgewijs kinderen onder de 10 jaar vaker gemeld worden. Uit figuur 7 blijkt ook dat de meeste meldingen voor onderzoek gaan over de allerjongsten, vooral baby's die nog geen 1 jaar oud zijn. Het aantal onderzoeken voor deze meest kwetsbare groep is sinds 2005 sterker gestegen dan elke andere leeftijdsgroep.

Het AMK heeft sinds een aantal jaren veel meer aandacht voor de risico's op mishandeling die nog ongeboren kinderen lopen. Daarom heeft het AMK op lokaal niveau protocollen afgesproken met organisaties die te maken hebben met bijvoorbeeld verstandelijk beperkten, verslaafde aanstaande moeders en psychiatrische patiënten. Uit voorzorg melden zij deze 'risicozwangerschappen' bij een AMK. De meldingsbereidheid voor deze zeer kwetsbare groep is groot: mensen beseffen dat hierdoor veel schade voorkomen kan worden.

DE LEEFSITUATIE VAN DE KINDEREN

Bijna 40 procent van de kinderen waarvoor in 2012 een onderzoek is gestart, woont bij beide biologische ouders. Vrijwel evenveel kinderen leven in een eenoudergezin. Dat zijn er opvallend veel, want in Nederland is slechts 19,5 procent van de gezinnen met kinderen een eenoudergezin (bron: CBS, 1 januari 2012). Verder woont ruim 11 procent van de kinderen waarvoor het AMK onderzoek deed in een samengesteld gezin. Deze verhouding in leefsituatie van kinderen is al een aantal jaren redelijk stabiel. De percentages bij kinderen waarvoor het AMK adviezen heeft gegeven, zijn vergelijkbaar.

WAT ZIJN DE RESULTATEN VAN AMK-ONDERZOEKEN?

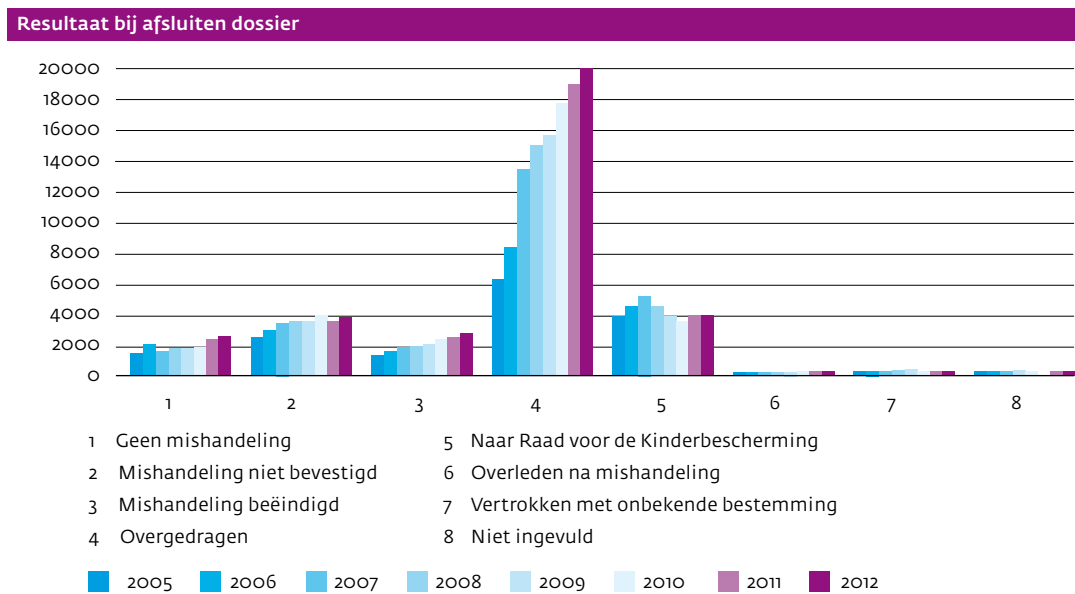
Een onderzoek van een AMK kan verschillende uitkomsten hebben. In 2012 bleek in 2.500 (7,5 procent) van de afgesloten dossiers dat geen sprake was van mishandeling. De mishandeling van een kind kon in 3.890 (11,7 procent) gevallen niet worden aangetoond. Maar ook het tegendeel werd niet bewezen: het AMK kon niet voldoende informatie achterhalen. Daarom volgt het AMK deze zaken na afsluiting van het onderzoek nog enige tijd en start, als daartoe aanleiding is, opnieuw

een onderzoek naar kindermishandeling. In 2.702 (ruim 8 procent) gevallen stopte de mishandeling van het kind nog voordat het AMK zijn dossier afsloot.

In tabel 7 staat wat de situatie was bij het afsluiten van de onderzoeksdossiers in 2012. Direct daaronder geeft figuur 8 de resultaten weer van de afgesloten onderzoeken sinds 2005.

	Absoluut	Percentage
Geen mishandeling	2.500	7,5 %
Mishandeling niet bevestigd	3.890	11,7 %
Mishandeling beëindigd	2.702	8,1 %
Overgedragen	19.972	60,0 %
Naar Raad voor de Kinderbescherming	3.951	11,9 %
Overleden na mishandeling	4	0,0 %
Vertrokken met onbekende bestemming	165	0,5 %
Niet ingevuld	93	0,3 %
Totaal	33.277	100%

Tabel 7.

Figuur 8.

Ouders werken niet altijd vrijwillig mee aan de hulp die voor het kind essentieel is. Dan vraagt het AMK de Raad voor de Kinderbescherming de noodzaak van een beschermende maatregel te onderzoeken. De Raad kan vervolgens de kinderrechter verzoeken om zo'n maatregel voor een kind te nemen. Meestal is dit een ondertoezichtstelling. Op die manier kan de rechter helpen de veiligheid van het kind te waarborgen.

In 2012 kwamen 3.951 (11,9 procent) kinderen bij de Raad terecht, deels nadat het AMK had geprobeerd de hulp vrijwillig op gang te brengen. In andere gevallen kon op basis van de informatie uit het eerste contact al geconcludeerd worden dat vrijwillige hulp niet haalbaar of niet toereikend zou zijn, zodat het AMK direct contact heeft opgenomen met de Raad. Ook kwam een vermoeden van kindermishandeling soms terecht bij het AMK en meldde een andere instantie de zaak vervolgens bij de Raad, nog voordat het AMK haar onderzoek had afgerond.

Zoals in figuur 8 te zien is, is het aantal gevallen waarin het AMK een verzoek tot onderzoek doet bij de Raad voor de Kinderbescherming al enkele jaren min of meer stabiel, zo rond 12%. Dit heeft alles te maken met het beleid van Bureaus Jeugdzorg om ook bij signalen van kindermishandeling in het gezin aanknopingspunten voor vrijwillige hulp te zoeken. Met enige drang accepteren ouders vaak vrijwillige hulp. Hierdoor is een maatregel van kindbescherming niet nodig en hoeft geen contact opgenomen te worden met de Raad voor de Kinderbescherming.

Voor het overgrote deel van de kinderen, 19.972 (60 procent), is vrijwillige hulp op gang gebracht of voortgezet tijdens het onderzoek door het AMK. In figuur 8 is zichtbaar dat deze groep kinderen sinds 2005 het sterkst gestegen is. Bij hen kon mishandeling soms wel, soms niet aangetoond worden. Toch vond het AMK vrijwillige hulp (via een Bureau Jeugdzorg of via een instelling voor volwassenhulp) nodig en stemden de ouders daarmee in.

In 2012 zijn 165 (0,5 procent) kinderen met of zonder de gezinnen tijdens het AMK-onderzoek met onbekende bestemming vertrokken. In 2012 zijn vier kinderen, waarnaar een onderzoek was gestart, overleden als gevolg van de mishandeling.

TERUGBLIK OP ACHT JAAR AMK

Sinds 2005 is het aantal adviezen én het aantal onderzoeken door het AMK sterk gestegen. Mishandeling wordt sneller en beter gesignaleerd door alle betrokkenen in het veiligheidsstelsel rondom het kind. Ook is de meldingsbereidheid onder beroepskrachten veel groter. Het aantal meldingen vanuit de privéomgeving in de afgelopen jaren is nagenoeg gelijk gebleven.

De aard van de gemelde mishandeling in de afgelopen jaren is veranderd. Pedagogische verwaarlozing en getuige zijn van geweld in het gezin zijn voor een groot gedeelte verantwoordelijk voor de stijging. De meldingen die bij het AMK binnenkomen, gaan meestal over die twee vormen van mishandeling én over affectieve verwaarlozing. Een verklaring daarvoor is dat een groeiend aantal mensen beseft dat ook dit kindermishandeling is.

Opmerkelijk is dat sinds 2005 steeds vaker onderzoek wordt gestart voor de allerjongsten, inclusief de ongeborenen. Zoals figuur 7 laat zien, zit deze leeftijdsgroep al ver boven de rode lijn van een over leeftijd gelijkmatige verdeling. Het aantal onderzoeken voor baby's stijgt nog jaarlijks. Deze kwetsbare groep heeft voor iedereen die betrokken is bij kinderen topprioriteit. De terugblik maakt ook duidelijk dat het AMK minder vaak een verzoek tot onderzoek indient bij de Raad voor de Kinderbescherming. Dit is de laatste paar jaren gestabiliseerd op ongeveer 12%. Het AMK brengt indien enigszins mogelijk vrijwillige hulp op gang, met instemming van de ouders. Dit komt overeen met de belangrijke taak van het AMK om een vangnet te zijn voor alle gevallen van kindermishandeling en die met de minst ingrijpende middelen te stoppen (maar als de bescherming van het kind dit eist, treedt het AMK doortastend op). Uit de cijfers blijkt dat het AMK zijn 'vangnettaak' goed vervult.

VOORUITBLIK

In de eerste paragraaf is geconstateerd dat de groei van het AMK zich gestabiliseerd heeft in 2012. Hieruit kan niet geconcludeerd worden of dit een eenmalige uitzondering is of dat het om het begin van een nieuwe trend gaat. Dit zal pas over enkele jaren duidelijk zijn. Een aantal hypothesen van invloed op groei of krimp worden hier wel gegeven.

De transitie van de jeugdzorg naar de gemeenten zal een grote invloed hebben. Dit had ook in 2012 tal van initiatieven tot gevolg met als doel om zorgmeldingen zo snel mogelijk en zo dicht mogelijk bij het netwerk van gezinnen aan te pakken, een ontwikkeling waar de Bureaus Jeugdzorg aan bijdragen. Dit kan tot gevolg hebben dat een melding bij een onderzoek door het AMK niet nodig is omdat de bescherming op een andere manier gewaarborgd is. Die gevallen komen daarom ook nu al niet terug in de jaarcijfers van het AMK. Dit effect kan de komende jaren steeds groter worden, met als gevolg mogelijk een verdere daling.

Andere elementen kunnen daarentegen juist bijdragen aan een stijging van de meldingen. De Wet meldcode trad op 1 juli 2013 in werking. Vooral stap 2 van de meldcode (stap 1 is het in kaart brengen van signalen, stap 2 is het overleggen met een collega en eventueel raadplegen van AMK of Steunpunt Huiselijk Geweld) zal tot een verhoging van het aantal adviezen kunnen leiden. Er zijn model samenwerkingsafspraken met de GGZ gemaakt over de wijze waarop informatie tussen AMK en zorgverleners van de GGZ zorgvuldig uitgewisseld kan worden. Dit kan de bereidheid om te melden en samen te werken op termijn verhogen. Daarbij is voor medici ook de 'kindcheck' ingevoerd. Bij met name verslavings- en psychiatrische problematiek zullen medische professionals bij ouders vaker informeren of er kinderen in het gezin aanwezig zijn en welke invloed de problemen hebben op de kinderen.

De samenwerking van het AMK en de Steunpunten Huiselijk Geweld is in 2012 geïntensiveerd. De verdergaande samenwerking en in de toekomst samengaan van functies, zullen zorgen voor een meer efficiënte en gecoördineerde aanpak van de gevolgen van partnergeweld in gezinnen. In een substantieel gedeelte van het aantal onderzoeken dat het AMK verricht, wordt geconstateerd dat kinderen getuige zijn van geweld. Voor 12.856 kinderen is dat in 2012 na onderzoek bevestigd. De verwachting is dat de nieuwe samenwerking zal leiden tot een verdere toename van deze categorie kindermishandeling in de onderzoeken van het AMK, mits de specifieke expertise van de huidige AMK-medewerkers goed geborgd wordt in de nieuwe samenwerkingsvorm.

OVER KINDERMISHANDELING

Ook in uw buurt kan kindermishandeling voorkomen. Wat moet u dan doen? Hoe herkent u kindermishandeling? En vooral: hoe weet u zeker dat er echt kinderen mishandeld worden?

Om met die laatste vraag te beginnen: dat weet u vaak niet honderd procent zeker. Kindermishandeling is maar in een beperkt aantal gevallen heel duidelijk. Juist daarom geeft het AMK ook advies. U kunt een AMK bellen en uw vermoedens, maar ook uw twijfels voorleggen. De AMK-medewerkers hebben veel ervaring met allerlei soorten kindermishandeling. Zij kunnen over het algemeen goed inschatten of een onderzoek nodig is. Vaak overleggen ze met u of er andere oplossingen zijn.

Soms is een gesprek met de ouders al voldoende om vrijwillige hulp in gang te zetten. Ouders beseffen zelf soms niet dat ze hun kind mishandelen, bijvoorbeeld als het gaat om 'affectieve verwaarlozing'. Kinderen die niet of nauwelijks geknuffeld worden, vaak toegesnuwd: ook dat is volgens de wet mishandeling. Zodra ouders zich realiseren wat dit voor de ontwikkeling van hun kind betekent, staan ze vaak wel open voor hulp en begeleiding.

Tot slot het antwoord op de eerste vraag "Wat moet u dan doen?": neem bij een vermoeden van kindermishandeling altijd contact op met het AMK. Kindermishandeling komt in Nederland ruim 107.000 keer per jaar voor. Veel kinderen krijgen geen hulp, omdat niemand iets doet. Eén telefoontje naar het AMK kan voor hen een wereld van verschil maken.

COLOFON

Uitgave: Jeugdzorg Nederland, 2013 | Vormgeving: Taluut, Utrecht
Drukwerk: Zalsman, Zwolle

MEER WETEN OVER KINDERMISHANDELING?

Een aantal websites biedt meer informatie over kindermishandeling. U vindt ze via www.amk.nl

Op deze website en op www.jeugdzorgnederland.nl kunt u het AMK-jaaroverzicht van 2012 en eerdere jaren downloaden.

BUREAU JEUGDZORG EN AMK

Elk Bureau Jeugdzorg heeft binnen haar organisatie een Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK). Een AMK is er voor iedereen die met zorgen en vragen over kindermishandeling rondloopt. Zij kunnen direct het AMK in hun provincie of grootstedelijke regio bellen:

0900 - 123 123 0 (5 cent per minuut).

Meer informatie over het AMK vindt u op www.amk.nl.

Advies- en Meldpunten Kindermishandeling (AMK)

HEEFT U VRAGEN OVER DIT JAAROVERZICHT?

Neem dan contact op met:

Jeugdzorg Nederland

Postbus 85011

3508 AA Utrecht

tel. 030 - 298 34 00

e-mail info@jeugdzorgnederland.nl

www.jeugdzorgnederland.nl